

УВОДНИ ЗАКОН

ЗА

ЗАКОН О СУДСКОМ ВАНПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ

(УВП.)

I Ступање на снагу Закона о судском ванпарничном поступку

Члан 1

(¹) Закон о судском ванпарничном поступку од 1934 године. (Ванпарнични поступак — Вп.), осим његовог седмог дела, добија обавезну снагу у подручјима, у којима је Законик о судском поступку у грађанским парницама од 13 јула 1929 год. већ ступио на снагу, по протеку шест месеци од дана обнародовања овог уводног закона, а у осталим подручјима по протеку шест месеци од дана ступања на снагу Законика о судском поступку у грађанским парницама.

(²) Седми део Закона о судском ванпарничном поступку о поништају исправа (§§ 214 до 255) добија обавезну снагу по протеку месец дана од дана обнародовања овог закона.

II Општа наређења

Ранији закони, уредбе и наредбе

Члан 2

(¹) Кад нови Ванпарнични поступак добије обавезну снагу, престају важити сви прописи других закона, уредаба и наредаба о предметима који су уређени тим новим поступком, уколико нису овим уводним законом остављени на снази.

(²) На судске ванпарничне поступке, који су уређени посебним законима или другим посебним правним прописима, примењиваће се прописи новог Ванпарничног поступка само утолико, уколико у тим законима или правним прописима нема посебних наређења.

Члан 3

Уколико се који закон, уредба или наредба позивају на прописе Закона о судском ванпарничном поступку (Ванпарнични поступник, односно на Правила о поступању у неспорним делима) или на Правилник судске власти (на Јурисдикциону норму, Грађански судовник) или на који други од укинутих закона којим се уређује надлежност или поступак у ванпарничним правним стварима, имају се под тим прописима подразумевати односни прописи новог Ванпарничног поступника, а уколико се у њима упућује на правне ствари реалне надлежности, имају се подразумевати правне ствари споменуте у § 3 новог Ванпарничног поступника.

Члан 4

Новим Ванпарничним поступником не дира се у прописе Закона о уређењу шеријатских судова и о шеријатским судијама од 21 марта 1929 год., нити у прописе Закона о јавним бележницама од 11 септембра 1930 год.

Члан 5

На подручју Касационог суда у Београду остају у важности прописи чл. 146 а Правила о поступању у неспорним (ванпарничним) делима од 1872 год. све дотле, док јединствени Грађански законик не добија обавезну снагу за ово подручје.

Члан 6

Остају у важности повластице законом признате Народној банци, Хипотекарној банци Привилегованој аграрној банци, Поштанској штедионици као и другим заводима, друштвима и удружењима, даље посебни прописи о несталим заложницама повлашћених залагаоница.

Изузимање чланова Краљевског дома и екстериториалних лица од прописа Ванпарничног поступника

Члан 7

(¹) Наређења Ванпарничног поступника неће се примењивати на чланове Краљевског дома, уколико за њих постоје посебни прописи.

(²) Исто тако наређења тога поступника неће се примењивати на лица, која уживају екстериториалност у нашој држави, осим уколико се она сама подвргну нашим судовима или уколико се ствар ванпарничног поступка односи на њихове непокретнине, које се налазе у нашој држави, или на њихова стварна права на непокретнинама других лица, које се налазе у нашој држави.

(³) Поступак о примању у заводе за душевне болести или у сличне заводе (§§ 197 до 198 Вп.) провешће се и против лица, која уживају екстериториалност.

(⁴) За случај да суд посумња да ли је заснована надлежност наших судова у погледу којег екстериториалног лица или да ли је којем лицу признато право екстериториалитета, обратиће се Министру правде за објашњење. Ово објашњење веже суд при просуђивању питања надлежности.

Надлежност за постављање штитника ванбрачном детету или находчету после иступања из заводског старања

Члан 8

Кад треба поставити штитника за ванбрачно дете или за находче пошто иступе из заводског старања (чл. 12 до 14), штитника поставиће суд, код којег мати ванбрачног детета има своју општу местну надлежност, а ако је она непозната као у опште за находче поставиће штитника средски суд, у чијем подручју дете (находче) има своје пребивалиште у време кад треба поставити штитника. Али за децу дату на негу лицима у иностранствима остаје за постављање штитника надлежан суд, у чијем је подручју седиште завода (§ 146 Вп у вези са § 71 Грпп.).

Значај израза Грађански законик

Члан 9

Где ванпарнични поступник или овај Уводни закон упућују на прописе Грађанског законика, имају се подразумевати прописи грађанског права који важе у појединим подручјима Краљевине дана, када Ванпарнични поступник добије обавезну снагу.

Примена прописа Уводног закона за Законик о судском поступку у грађанским парницама

Члан 10

Прописи чланова 8, 9, 11, 28 и 29 Уводног закона за Законик о судском поступку у грађанским парницама од 9 јула 1930 год. вреде и за ванпарнични поступак.

III Грађанско-правна наређења

Члан 11

Док јединствени Грађански законик не добије обавезну снагу, важиће за целу Краљевину прописи следећих чланова о званичном штитништву, о одузимању својевласти и привременом старању као и обнављању исправљању међа (граница).

1) Званично штитништво

Заводско штитништво

Члан 12

(1) Није потребно да се постави штитник малолетнику, који нема ни непокретне ни знатне покретне имовине, док се он налази у којем заводу за принудно васпитање или у заводу за поправљање или у којем јавном или приватном заводу који се стара о малолетницима и њиховом васпитању, а чија је правила одобрила државна власт. У овом случају права и дужности штитника врши управник завода. То исто вреди за питомце који се васпитавају у некој породици под надзором управника завода. Ако постоје разлози који би управника завода у погледу његове особе по закону искључили од постављања за штитника, онда ће суд по свом нахођењу одлучити, да ли је он као управник завода неподесан да прими ова права и дужности.

(2) Суд може, кад је то у интересу малолетника, овоме поставити штитника без обзира на пријем малолетника у завод или већ постављеног штитника оставити у његовом звању. На васпитање малолетника у заводу овај штитник не сме утицати.

Члан 13

(1) У погледу малолетника који се налази у сирочадском дому или у дому за нахождач, управник дома врши права и дужности штитника у потпуном обиму, изузев случајеве наведене у другом и трећем ставу. Незнатном зарадом и другим незнатним приходима малолетника као и незнатним износима или покретним стварима, који малолетнику долазе као дарови или из којег другог наслова, управља дом, а рачун о томе полаже се надлежној надзорној власти.

(2) Ако малолетнику припада непокретна или знатна покретна имовина, онда ће му суд за управу овом имовином поставити штитника и у погледу те имовине поступати по општим прописима о штитништву.

(3) Ако је за малолетника који се налази у сирочадском дому постављен штитник пре него што је примљен у тај дом или ако је именован штитник за више брачне деце истог оца, од којих се једно налази у сирочадском дому, овај не престаје бити штитником за тог малолетника, али он нема права утицати на васпитање детета, док се оно налази у дому. То исто вреди за штитника постављеног у смислу прописа другог става.

(4) Чим престане старање сирочадског дома или дома за нахождач за малолетника, који се је у њему налазио, има му суд постави штитника, а ако је такав већ раније постављен, овоме наложити, да преузме старање и о особи тог малолетника.

Члан 14

(1) Заводи (домови), означени у чл. 12 и 13, имају суду на време јавити кад малолетник ступи под заводско старање или из њега иступи.

(2) Док се, после иступања малолетника, који није под очинском власти, из завода (дома), не постави други штитник, управник завода (дома) задржава штитништво.

Генерално штитништво

Члан 15

(1) Уколико нема подесних штитника, који би били готови да се овог звања приме, или уколико је то потребно за потпуну заштиту права и интереса сиромашних штићеника, може се штитништво пренети на погодниог органа јавне управе или на које удружење за заштиту младежи. Овај пренос може бити и ограничен на нека права и дужности штитника. Ближа наређења о томе прописане се уредбом.

(2) Суд може овај пренос оловати, ако је то у интересу штићеника.

2) Одузимање својевласти

Потпуно одузимање својевласти

Члан 16

(1) Лицима, старијим од седам година, која су због душевне болести или слабоумности неспособна да се сама старају о својим пословима, може се својевласт потпуно одузети.

(2) Лица, којима је својевласт потпуно одузета, изједначена су у погледу своје делатне способности с децом до навршене седме годице.

(²) Таквим лицима поставиће се, по предлогу или службеној дужности, скрбник ради старања о њиховој особи и имовини.

Делимично одузимање својевласти

Члан 17

(1) Својевласт може се одузети делимично оним пунолетницима:

1) који, истина, нису неспособни да се старају о својим пословима, али им је због душевне болести или слабоумности потребан помоћник ради уредног отправљања својих послова;

2) који расипништвом излажу себе или своју породицу опасности беде;

3) који из навике злоупотребљавају алкохол (пијанство) или живчане отрове и тиме излажу себе или своју породицу опасности беде или угрожавају безбедност других или им је потребан помоћник ради уредног отправљања својих послова.

(2) Лица, којима је својевласт делимично одузета, у погледу своје делатне способности изједначена су с дораслим и малолетницима.

(³) Таквим лицима поставиће се помоћник, и то оним, која су наведена под бр. 1, по предлогу или по службеној дужности, а онима, која су наведена под бројем 2 и 3, само по предлогу.

Постављање скрбника и помоћника

Члан 18

(1) Лицима којим је одузета својевласт поставиће се скрбник или помоћник, по правилу, по истим наређењима која вреде за постављање штитника; ипак суд није везан за прописе Грађанског законика који предвиђају првенствено право неких лица да буду позвани на ову дужност.

(²) Ако је лице, коме је својевласт у смислу прописа чл. 16 одузета, под очинском влашћу или под штитништвом матере, онда ће се у првом случају отац поставити за скрбника, а у другом мати, осим ако корист лица стављеног под скрбништво захтева да се постави друго које лице за скрбника.

Права и дужности помоћника

Члан 19

Помоћник има иста права и дужности као и штитник. Али за помоћника суд може задржати право располагања имовином коју оно лице коме је одузета својевласт стече својим трудом.

Управа имовином

Члан 20

У погледу управе имовином лица, којима је одузета својевласт, сходно ће се примењивати прописи Грађанског законика који важе за управљање имовином штитеника.

Враћање одузете својевласти и преиначење стања не својевласти

Члан 21

(1) Ако претпоставке за одузимање својевласти више не постоје, вратиће се својевласт одузета због душевне болести или слабоумности по службеној дужности или по предлогу, а својевласт одузета због расипништва, пијанства или због употребе живчаних отрова само по предлогу.

(2) Ако душевна болест или слабоумност, истина, још није престала, али се стање толико побољшало да је довољно делимично одузимање својевласти, онда суд може потпуно одузети својевласт или претворити у делимично одузету својевласт.

3) Привремено старање (привремено помоћништво)

Одређивање и престанак привременог помоћништва

Члан 22

(1) Лицу којем својевласт још није одузета, а које је примљено у завод за душевне болести или у сличан завод поставиће се, ако је то ради његове заштите хитно потребно,

по предлогу или по службеној дужности привремени помоћник, чим ово буде примљено у завод или кад отпочне судски поступак за одузимање својевласти.

(2) Привремени помоћник не се, по предлогу или по службеној дужности, без одлагања разрешити своје дужности, чим његова заштита није више потребна лицу повереном његовом старању. Разрешење наредиће се и онда, када се предлог за одузимање својевласти правноснажно одбије или се судски поступак за одузимање својевласти правноснажно обустави или се постави скрбник или помоћник у смислу прописа чл. 16 или 17.

Права и дужности привременог помоћника

Члан 23

(1) Привремени помоћник, има права и дужности помоћника, постављеног по наређењима чл. 17 овог закона. Али суд може приликом постављања или доцније сузити или ограничити делокруг привременог помоћника с обзиром на разлог и сврху постављања као и на корист лица, повереног његовом старању.

(2) Ван делокруга привременог помоћника лице поверено његовом старању није у својим правним делима ограничено.

Ваљаност правних дела учињених за време привременог помоћништва

Члан 24

(1) Ако је лице задржано у заводу за душевне болести проглашено за душевно здраво или је поступак за одузимање својевласти правноснажно обустављен или правноснажно одбијен да се лицу, за које је постављен привремени помоћник, одузме својевласт, то нема утицаја на ваљаност правних дела, која је у међувремену учинио привремени помоћник.

(2) Исто тако се правна дела, која је лице, поверено бризи помоћниковој, у међувремену учинило, не могу побијати због тога што је за то лице био постављен привремени помоћник, осим ако су ова дела у противности са тим правним делима привременог помоћника.

4) Обновљање и исправљање међа (граница)

Члан 25

Ако су међашни знаци између два земљишта услед ма каквих околности тако повређени да би се могло догодити, да се никако неће моћи распознати или ако се међе доиста не распознају или су спорне, онда сваки од суседа има права тражити судско обновљање или исправку међе у ванпарничном поступку.

Члан 26

(1) Ако се међе доиста не распознају или су спорне, онда ће се оне утврдити према последњем мирном стању поседа. Ако се ово стање не може утврдити, онда ће суд спорну површину поделити по правичној оцени.

(2) Законом о судском ванпарничном поступку одређено је, кад и под којим условима свака странка може и своје јаче право остваривати у ванпарничном поступку.

IV. Прелазна наређења

Ограничење примене неких прописа Закона о судском ванпарничном поступку

Члан 27

Док јединствени Грађански законик не добије обавезну снагу, наређења о Ванпарничном поступку, која се односе на усмене изјаве последње воље и изјављивања последње воље пред судом (§§ 52 до 54, 303 и 304), на придржавање благодети пописа (*beneficium inventarii*, § 94 став 1 и § 69 став 1), на позивање веровника заоставштине (§§ 106 и 107), на старање за ванбрачну децу (§§ 185 до 186), на утврђење очинства у случајевима § 220 и на одређивање мираза и спреме (§ 269), примењиваће се само у толико, уколико за њих постоји основ у прописима грађанског права, који важе у појединим подручјима државе.

Опште прелазно наређење у погледу поступка

Чл. 28

Уколико није следећим члановима што друго наређено, ванпарничне правне ствару које су дана, кад нови Ванпарнични поступак добије обавезну снагу, већ у току решаваћи судови или власти које су до тога дана биле за то надлежне, и то по прописима који се тада важили. Али за делеговање у оставинским стварима вредеће прописи новог Ванпарничног поступника (§ 21 Вп у вези са 28 и 29 Грпп).

Посебна прелазна наређења у погледу неких врста ванпарничног поступка

а) у погледу оставинског поступка

Члан 29

(¹) У погледу оставинске имовине, која се је по досадашњим прописима имала чувати код суда, а по прописима новог Ванпарничног поступника нема више код суда чувати, дужност суда чувати такву имовину као и дужност старати се о њезином плодносном улагању и наплаћивању камата престају даном ступања на снагу Ванпарничног поступника.

(²) Такве ствари имаји се по службеној дужности предати странкама. Ако те ствари спадају у имовину, која је предметом фидеикомисарне супституције, или сличне наредбе (§ 120 Вп.), или на којој неком припада право плодоуживања, онда ће се оне предати садашњем наследнику, односно ономе, коме припада право плодоуживања.

б) у погледу поступка у пословима старатељства (штитништва и скрбништва) уопште.

Члан 30

Штитничке и скрбничке ствари, које су дана, кад нови Ванпарнични поступник добије обавезну снагу, већ у току пренеће се истог дана, на судове или власти, које су надлежне по прописима новог Ванпарничног поступка. По његовим ће се прописима ове ствари даље вршавати. Ако у скрбничкој ствари дана, када нови Ванпарнични поступник добије обавезну снагу, одлука о постављању под скрбништво још није постала правноснажном, ствар ће се пренети и даље водити по новим прописима тек кад ова одлука постане правноснажном, уколико није у чл. 33 што друго наређено.

Члан 31

По предлогу управника којег од завода означених у чл. 12 и 13 овог закона може старатељски суд пошто с слрша штитника наредити да штитништво над малолетницима који се на дан ступања на снагу овог закона налазе у таквом заводу пређе на управника завода, уколико такво штитништво већ не постоји по прописима који су до сада важили.

в) у погледу поступка о одузимању својевласти

Члан 32

Ко је пре дана ступања на снагу новог Ванпарничног поступника или после овог дана, али по досадашњим прописима стављен под скрбништво (старатељство) због душевне болести, лудости, немоћи или слабоумности сматра се даном ступања на снагу новог поступника изједначеним с лицем коме је потпуно одузета својевласт због душевне болести или слабоумности, а ко је стављен под скрбништво (старатељство) због расипништва сматра се истим даном изједначеним с лицем, коме је због расипништва делимично одузета својевласт.

Члан 33

Наређења новог Ванпарничног поступника и овог уводног закона о враћању својевласти и о преиначењу стања несвојевласти (§ 195 Вп. у вези са чл. 21 овог закона) примењиваће се и на лица која су пре дана његовог ступања на снагу или после овог дана, али по досадашњим прописима стављена под скрбништво (старатељство).

Члан 34

Уколико други закони или уредбе, у које се прописима новог Ванпарничног поступка о одузимању својевласти не дира, за стављање под скрбништво (старатељство) вежу

извесне последице, ове последице наступају и у погледу лица, којим је на основу овог уводног закона и прописа Ванпарничног поступника одузета својевласт. Последице које су по постојећим законима везане за стављање под скрбништво (старатељство) због душевне болести, наступају и у случају потпуног одузимања својевласти због слабоумности.

Члан 35

Прописи овог уводног закона и новог Ванпарничног поступника неће се примењивати на поступак о стављању под скрбништво (старатељство) који је у току, ако је од надлежног суда првог степена већ донесена одлука о стављању под скрбништво (старатељство). Али ће се тај поступак по потреби, допунити у смислу наређења новог Ванпарничног поступника.

Члан 36

Наређењима овог уводног закона и новог Ванпарничног поступника о одузимању својевласти не дира се у прописе Грађанског законика о продужењу очинске власти и штитништва.

г) у погледу поступка ради судског поништаја исправе

Члан 37

(¹) У стварима, у којима је пре дана ступања на снагу седмог дела новог Ванпарничног поступника судском одлуком покренут поступак ради судског поништаја исправе, тај ће се поступак довршити по досадашњим прописима. Али се поступак има обуставити ако је покренут у погледу таквих исправа које по новом Ванпарничном поступнику не могу бити предмет судског поништаја.

(²) По предлогу странке ће и поступак ради поништаја покренут од 1 марта 1933 год. по досадашњим прописима објављивати у Средишњем веснику (§ 254 Вл.).

Прелазна наређења у погледу примене Закона о извршењу и обезбеђењу

Члан 38

Док закон о извршењу и обезбеђењу од 9 јуна 1930 год. не добије обавезну снагу, вредеће следеће:

Где се нови Ванпарнични поступник позива на прописе Закона о извршењу и обезбеђењу, имају се подразумевати односни прописи грађанског парничног поступника или закона о извршењу (о овршном поступку) који данас важе у појединим подручјима Краљевине, уколико одговарајућих прописа има у овим законима.

Прелазна наређења у погледу надлежности

Члан 39

На подручју Касационог суда у Београду и Великог суда у Подгорици вршиће доброволне процене и продаје опште управне власти првог степена. Ове се имају при томе придржавати прописа петог дела Закона о судском ванпарничном поступку (§§ 227 до 234).

Члан 40

Даном ступања новог Ванпарничног поступника на подручју Апелационог суда у Загребу садашња сиротињска поверенства вршиће послове као старатељска поверенства по његовим прописима, уколико се по прелазним наређењима из чл. 28 и след. не би имали примењивати досадашњи прописи, а док се не издају наређења предвиђена у § 215 Ванпарничног поступника вредеће за њих досадашњи прописи о њиховом уређењу.

Члан 41

Док се не установи један Касациони суд за целу државу вредеће следеће:

1) Садашња одељења Касационог суда споменута у § 103 Закона о уређењу редовних судова од 18 јануара 1929 год. сматрају се као Касациони суд у смислу прописа Закона о судском ванпарничном поступку.

2) у случајевима § 235 Ванпарничног поступника надлежно је за одређивање местне надлежности оно одељење Касационог суда од споменutih у бр. 1, у чијем се подручју налази пребивалиште странке која ставља предлог.

3) прописи § 104 Закона о уређењу редовних судова примењиваће се, ако се у Ванпарничном поступку појави сукоб међу судовима (старатељским властима), који се налазе у подручјима разних одељења Касационог суда, а прописи § 107 истог закона, ако се ради о преносу надлежности од старатељског суда (старатељске власти) у подручју једног одељења Касационог суда на старатељски суд (старатељску власт) другог одељења Касационог суда.

4) прописи чл. 46 бр. 4 Уводног закона за Законик о судском поступку у грађанским стварима сходно ће се примењивати и на Ванпарнични поступак.

V Посебна прелазна наређења за подручје Апелационог суда у Новом Саду

Члан 42

Други део новог Ванпарничног поступка о расправи заоставштине (§§ 22 до 143) добиће у оном делу правног подручја Апелационог суда у Новом Саду, у којем не важи аустријски Општи грађански законик обавезну снагу, кад у овом подручју добије обавезну снагу јединствени Грађански законик.

Члан 43

Док јединствени Грађански законик не добије обавезну снагу и за подручје Апелационог суда у Новом Саду, прописи §§ 159, 166 и 268 новог Ванпарничног поступника важиће у овом подручју са следећим изменама:

1) „Ако је отац законски заступник свога детета (став 3 §-а 15 Зак. чл. XX из г. 1877) и ако не постоји случај, предвиђен у 3 и 4 ставу §-а 16 Зак. чл. XX из г. 1877, отац није одговоран за плодноност уложене главнице, уколико се стара за пристојно издржавање и васпитање детета. Али је одговоран за штету, ако је главницу против наређења или без одобрења старатељске власти уложио“.

2) § 166 важи са овом допуном:

„Отац, као законски заступник, осим случаја повређеног у 3 и 4 ставу §-а 16 Зак. чл. XX из г. 1877 није дужан полагаати рачуна“.

3) § 268 важи само уколико, уколико није у § 95 став 2 до 4 и у § 97 Зак. чл. XXXI из г. 1894 што друго наређено.

Члан 44

Где се у новом Ванпарничном поступнику, осим у његовом седмом делу, спомиње закон без ближег означања, имају се у правном подручју Апелационог суда у Новом Саду подразумевати сви правни извори, убрајајући амо и обичајно право, као и одлуке јудексуриалне конференције, уколико су још у снази.

Члан 45

(¹) На подручју Апелационог суда у Новом Саду данашњи сиротињски столови вршиће послове старатељске власти у досадашњем делокругу и по досадашњим прописима о њиховом уређењу све дотле, док се уредбом Министра правде њихова надлежност не пренесе на редовне судове:

(²) Правне лекове против одлука сирочадских столова решаваће надлештва, која су их до сада решавала.

(³) Прописи трећег дела новог Ванпарничног поступника примењиваће се и на поступак пред властима споменутим у ставу 1 и 2, уколико се по прелазним наређењима из члана 27 и след. не би имали примењивати досадашњи прописи.

VI Завршна наређења

Члан 46

(¹) Овај закон ступа у живот на дан кад се обнародује у „Службеним новинама“, а, осим прописа чл. 1 став 2 и чл. 37, добије обавезну снагу на дан када добије обавезну снагу, закон о судском ванпарничном поступку. Прописи чл. 1 став 2 и чл. 37 добијају обавезну снагу по протеку једног месеца од дана обнародовања овог закона.

(²) Министар правде овлашћује се да ближа наређења потребна за извршење Закона о судском ванпарничном поступку и овог Уводног закона изда било Судским пословником било засебним уредбама и правилницима, и то уколико засецају у надлежност других министарстава, у споразуму са надлежним министрима.